

III. évfolyam, 82. szám.

Előfizetési árak helyben és vidéken:

Egy évre - - - - 12 korona
Félévre - - - - 6 korona
Negyedévre - - - 3 korona
Egyes szám ára - 8 fillér.

Telefon szám 6.

HATÁRŐR

== UJVIDÉK ==
1907. július 24, szerda

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Ujvidék, Ferencz József-tér

Kéziratokat nem adunk vissza

Megjelenik szerda, péntek
és vasárnap reggel.

AZ ORSZÁGOS FÜGGETLENSÉGI ÉS 48-AS PÁRT DÉLVIDÉKI HIVATALOS LAPJA

Lapvezér: Teleki Árvéd gróf.

Lássanak már a munkások.

Bárhol és bármikor találkozunk hazánkban valamely beszélgető munkás társasággal, mindig csak azt halljuk, hogy mily rosszak nálunk a megélhetési viszonyok s hogy mily kicsinyek a munkabérek.

Pedig valójában nem ez maga a baj Magyarországon. Nálunk az az igazi baj e tekintetben, hogy nincsen *kellő* munka, vagy hogy nincsen *állandó* munka.

Eppen ezért nincs nagyobb badarság, mint mikor egy magyar munkás, holmi szélhámos „szocialista vezér” diktálására sztrájkba bocsátkozik.

A sztrájkok különösen megokoltak lehetnek ott, a hol fejlett ipar van, a hol a nagytőkével szemben a munkáselem védekezni kénytelen. De Magyarországon százak és ezrek az év téli időszakában, állás és foglalkozás nélkül vannak, akik pedig szívesen dolgoznának a kisebb munkabér mellett, de nincs munka, nincs kiváltképpen *állandó* munka, — még egy korona napidij mellett sem. De azért a két koronás munkás hármát akar, a három koronás négyet és így tovább.

A szakadatlan sztrájkoknak van is látszólag eredménye. Emelik a munkabéreket. Leginkább az osztálygyűlölet hirdetőinek fő céltáblája: a nagyurak, a latifundiosok. Ők érzékeny lélekkel meghatva olvassák a fürmedvényeket, az alsóbb nép nyomorát, a kivándorlást s az ő nagy jólétük kellemes ségeinek hangoztatását. Engednek tehát és egyelőre még emelik a munkabéreket. De a példa látszólag igazat ad a

tömegek szemében az izgató nemzetközi szociáldemokratáknak és a bérmozgalom ijesztően nő. Ennek pedig az lesz a következménye, hogy a földbirtokkal évszázadok óta foglalkozó birtokos, különösen a középbirtokos osztály eladja a birtokát, mert nem bírja meg a bérmozgalom, a sztrájk izgalmait és következményét — a folytonos béremelést. S ekkor mi történik? Tájékozatlan új földesur kezébe jut a birtok és a helyzet úgy a köz, mint a munkás szempontjából csak rosszabbodik.

Ez már maga elég indok volna munkásainknak arra, hogy kissé gondolkodjanak, mielőtt a „nép vezéreit” vakon követik.

Ezenkívül azonban a hiányzó munkát pótló belterjesebb gazdálkodástól és az ipari alapításoktól a folyton emelkedő munkabérek elriasztják az embereket és a vállalkozást. Inkább nem vet a földbirtokos és redukálja üzemet a gyáros, semhogy a lehetetlen munkabérek megadja, mert az üzem nem bírja ki a túlszigazott munkabérek a külföldi iparral való versenyben.

Ipar alig van Magyarországon, fejlődni nem képes, ha olyan mizériákkal kell megküzdenie, a minők jogosultak fejlett túlnépes iparállamokban, de nem jogosultak ott, a hol az ipar küzdelmes ifjúkorát éli.

Mintha csak a konkurens iparos államok vezetnék a mozgalmakat, úgy működik a nemzetközi szociáldemokrata izgatás a fejlődő magyar ipar ellen és megbénítja fejlődését teljesen. Mintha a haza ellenségei működneek ellenünk háborítlanul!

S mindennek végeredményben ki fogja majd meginni első sorban a keserű levét?

A földbirtokosnak, a gyárosnak mindig lesz annyi tőkéje, amelyből magát úgy ahogy fentarthatja, nyilvánvaló tehát, hogy egyedül csak a tőke nélküli *munkás*.

Egyedül a munkás lesz az, aki majd legjobban megfizeti az árát a lelketlen és szélhámos „szocialista” izgatásoknak.

Miért?

Mert *annyi* munka s *olyan* munka sem kerül, mint a mostani.

Mindezekből kétségtelen, hogy nálunk a béremelési mozgalom egyáltalán megokolatlan, mert ismételten hangsúlyozzuk, nálunk *munkahiány* és nem a csekély munkabér az oka a bajoknak. Kisebb munkabérek élénkítenék a vállalkozást, teremtenének ipart, belterjesebb gazdálkodást s így kenyéradó munkát és ha így egészséges és természetes verseny keletkezhetnék, ez az állapot szinte önműködően javítaná fokozatosan a fejlődő munkabérvizonyokat is.

S mégis mit látunk?

A nemzetközi szociáldemokraták vezérkara úgy dolgozik nálunk, mintha legalább is száz évvel öregebbek volnánk és mintha nem Magyarországon, hanem Belgiumban élnénk. Beszélnek munkásnyomorról, munkás kiszípolozásról, a tőke és az osztályuralom kapzsiságáról, az osztály-állam lelketlenségéről — és mi az eredmény? A munkásság, a beugrasztott, félművelt, önző és lelketlen *dologkerülő mesterlegényekből vezetőkké* avanzsított vezetők által félrevezetett munkások az egész országban

A gyerökért.

— A Határőr eredeti tárcája. —
Írta: Erdélyi Lajos.

Pók Gábor bémészködve nézte az alkonyódó eget. Vizen élő embernek nem igen akad gondolata. Vagy ha akad is, csak az idő, meg a szerszámok és a jó fogás irányában érlelődik valamennyire. Ladikját lassudan, észrevétlenül vitte lefelé a Tisza vize, egész a füzesi kanyarodásig. Ott aztán szépecskén beleorrolt a homokba és csak a zökkenésre szólalt meg a gazda:

No, ez léhozott!

De azért nem haragudott. Inkább mintha kedvére esett volna a dolog, hálószerzőségeit gondosan behajtogatta, aztán nehéz, esetlen lépéssel a partra ugrott.

A vízbe hajló szomorú fűzfák alatt lágy, kívánatos ülés kínálkozott, hát nekidőlt és belenézett az uszó fehér felhőkbe, melyeket haragos piros csik szegélyezett...

Fecskepár csapott a Tiszának, szárnyuk bele-belecsobbant a vízbe és kergetőzve siklot-

tak át a habfodrokon. Hozzá csiportak vigan, szerelmesen

Partmentén legelésző tehének a Tiszába kívánczoltak. Pedig a csordás hazaigyekezett velök. Haragosan patogtatta a maga faragta cifra ostarát.

A bikának baja kerekedett a fürge fecskékkel. Keringve röpködtek körül a megtoppant állatot, mire az bömbölve vágta rövid szervait a porhanyó fölé. A madárkák ijedten rebblentek el onnét.

Tulnan a csongrádi toronyban megkondult a harang, s tova bánatosan, bugva indult neki utjának és végig rezgett a harmatos langyos levegő égen.

Pók Gábor lassan szedelődözött. Már neki is fohászodott, hogy a mély homokból kibillent a ladikját, — egyszerre csak vékony gyereksivalkodás ütött a füléhez

Figyelmesen körülnézett, aztán vitte kíváncsisága a hang irányába. Széttördelte maga előtt a sok egymásba fonódott giz-gazos ágat és csak nagynehezen jutott el a partemelkedésig. Ott a magas fűben megtalálta hitvány

pólyába bagyulászva a senki gyerekét, egy siró csecsemőt. Pillanatig bémész megütközéssel nézett rá, majd lehajolt hozzá és gyöngéden, ölbe vette. Csak úgy a foga közt mormolta vélekedését:

— Kitöttek, szögény ártatlanság.

És vitte. Ujjasát eligazította a ladik alján. Nagy óvatossággal oda helyezte az ártatlan jószágot és szokását megtagadva, gyors útésséssel evezni kezdett.

A harang pedig bugott méltóságosan. Hangja belesimult a lömpölygő hullámokba és onnét kiemelkedve, mintha szárnyára kapott volna, röptült át a széles pusztaságon, hogy az ott élő emberek is elmondhassák esti fohászukat.

A hosszú harangbugásról a csöndes embernek eszébe ötlött a másnapi ünnep és egyszeriben átnyilallott a mellén valami régen pihent, szótlán fájdalom.

Érezte, hogy magára maradt.

Boldogasszony napján éppen két eszten-deje temették el az asszonyt. Csak úgy szakgatva, borongósan röppen ki a gondolata:

„Waltham“

A LEGMEGBIZHATÓBB
Z S E B Ó R A
KIZÁRÓLAGOS ELÁRUSÍTÓ

Regényi István

ÉKSZERÉSZ, ÓRÁS, LÁT-
SZERÉSZ, VÉSNÖK. Leg-
nagyobb raktár arany,

ezüst és drágakő ékszerekben, látszerészeti, olkkokban legdusabb
ohinal ezüst raktár.

mozgolódnak kezdenek. Évek óta egymást érik a sztrájkok, a munkás mindenütt bizalmatlan a munkaadójával szemben és rendszeres harcban áll vele. Egész földterületeket paragon hagynak e miatt, becsukják a gyárakat és beszüntetik az üzemet. A kivándorlás nőttön-nő. A munkások egy része azonban „győz” és a sajtójában boldogan és önérzetesen hirdetik a győzelmet. A nemzetközi szociáldemokrata vezérkar által és sajtójának befolyása alatt vezetett munkás egykoronás béremeléshez jutott. Látod, munkás, — hirdetik a vezetők, — ez a nemzetközi összetartás eredménye, ez a kitartás eredménye: egy mindegyikükért és mindnyájan egyért! Hajrá, tovább! A zsiros tőkét megugrasztjuk! Majd lesz népjólét, népparlament az osztályparlament helyén. Nem kell a hazafiság, a mig milliók éheznek!

Egyik-másik munkás tehát megkapja a sztrájkjal kiereszkolt béremelést.

De mi lesz ennek a következménye?

Tiszta dolog, hogy mert a munkabér emelkedése nem természetes úton történt, a munkaadó törekszik azt áthárítani akként és arra, akire és ahogy tudja. Vagyis emeli a termények és iparcikkek árát.

Igy azután általános drágaság lesz, amelynek következtében szén, kenyér, cipő, lakás, tej, hus, ing, ruha, kalap, minden-minden drágább lesz s mikor a „győztes” munkás számítgatni kezd a ceruzával kezében, azt látja, hogy mig azelőtt a két koronájával kijött, most nem elég a három korona, tehát jobb volt azelőtt a helyzete, többet ért neki a két korona, mint ma a három korona.

És a „burzsoá” még elbirja valahogy azt a két-háromszáz koronás áremelkedést, a mi bekövetkezett egy ember évi szükségleténél, hála a Bokányiak boldogító agitációjának, de a szegény munkás azzal a pár száz koronás évi áremelkedéssel nemcsak, hogy a maga nagyobb munkabérének különbözetét is kénytelen megfizetni, de még rá is fizet a régi munkabéréből, tehát rosszabbul járt.

Ilyenformán nem lehetetlen, hogy nálunk valamely szenzációs fordulat fog bekövetkezni és munkásaink be fogják

látni annak az éretlen és végzetes, nálunk csöppet sem időszerű és teljesen megokolatlan, szertelen agitációnak káros és elsősorban a munkásosztályra káros és végzetes következményeit és pokolba kergetik vezéreiket, a kik nagyon jól érzik magukat a jövedelmező vezérségben, de a kiknek vezetése a munkásokat vándorbothoz és koldusbothoz juttatja és drágasági reakciót idéz elő.

Lássák is be végre munkásaink, hogy az a vezetés és az a politika, a mit a nemzetközi szociáldemokrácia képvisel, legalább nálunk és legalább ez idő szerint nálunk: a leguagyobb veszélyekbe dönti a munkásosztályt, mely mindig maga iszszá meg a levét annak, hogy nem megy a maga esze után, hanem be hagyja magát ugratni. Ez nemezis, a melynek jelenségeiből még most tanulhat a munkás s láthatja, hogy a verembe, a mit másnak ásott, maga esett bele, mert maga nyögi most a drágaság és áremelkedés következményeit és mert az itt-ott kivivott nagyobb munkabér meghozta a maga mérges gyümölcseit, nincs benne öröme egy munkásnak sem, mert többbe kerül az élete, mint került azelőtt, amikor még sajtója nyelvén szólva „nyomorult pária” volt, nem lévén még szakszervezett cucilista...

Hova kerüljön az új szinkör?

A városi törvényhatósági bizottság július hó 11-én tartott rendkívüli közgyűlésen egy millió koronás kölcsön felvételét határozta el, amely összegben az építendő új városi szinkör céljaira szánt 150000 korona is belefoglaltatik.

Igy tehát aktuálissá vált a kérdés, hogy hova kerüljön a létesítendő új szinkör? Ugyanis Ujvidék közterekben oly szegény, hogy komolyan gondolkodóba kell esni, ha a szinkör elhelyezéséről esik szó, hogy hova is helyezük azt el, mert köztudomás szerint modern szinkörnek és egyáltalán színháznak főfeltétele, hogy szabad téren legyen építve. Kérdést intéztünk társadalmunk számos tényezőjéhez, melyben véleményüket kértük, hogy a létesítendő új szinkört hova építsük? A polgárság minden rétegének véleményét óhajtuk tudni és lehetővé akarjuk tenni, hogy ilyen fontos közérdekű kérdéshez a törvényhatósági bizottságon kívül állók is hozzászólhassanak és felvetendő egészséges eszmékkel a város érdekeit szolgálhassák. Igen sok válasz érkezett hozzánk, melynek írói a legkülömbfélébb eszmé-

ket vetik fel, melyek közül néhányat megszívlelni valónak tartunk. Alább megkezdjük a beérkezett válaszok leközlését és felkérjük lapunk olvasóit, hogy a kérdéshez szóljanak hozzá és a szinkör elhelyezésére vonatkozó eszméiket szíveskedjenek velünk közölni!

A következő válaszok érkeztek:

„A szinkör legmegfelelőbb helyének tartom a törvényszéki palotával szemben elterülő városi sétányt.

Nyári szinkörrel lévén szó természetes dolognak tartom, hogy környékét parkirozni kell, ez a feltétel tehát itt meg van; minthogy pedig a sáncok rövidesen eltűnnek, a keletkezendő új városnegyed a régivel jobban nem kapcsolható össze, mint egy középülettel, mert akármilyen legyen az új városrendezés a barátomb, Erzsébet-sziget és jelenlegi park okvetlenül megmaradnak parknak. Ez közegészségügyi követelmény.”

Adamovich István dr.
országgyűlési képviselő.

„A városi szinkör részére megfelelő helynek tartom a városi régi rózsadombot.”

Lusztig Mándor dr.
városi tb. főügyész.

„Nagybecsű felhívása folytán van szerencsém tisztelettel jelezni, hogy ha a város kellő közepén építendő a városi szinkör, akkor a Deákter legalkalmasabb volna. Ha pedig a városon kívül állítandó, akkor okvetlenül vagy a sétányi rózsadombon, vagy pedig a mi megfelelőbb volna a Kuborczy-féle kioszk helyén. — Épen most érkezett ide Kossuth Ferenc hazánk legkimagaslóbb alakja fényes fürdői közönség éltetése mellett.”

Herkulesfürdő 1907. VII./18. reggel 8-kor.

Belohorsky Gábor

ág. hitv. ev. főesperes, törvh. biz. tag.

„Mindaddig mig a város általános szabályozási terve el nem készül, a szinkör helyének megállapítását korainak tartom.”

Ujvidék 1907. jul. 17.

Endre Antal

műszaki tanácsos, törvh. biz. tag.

„Őszintén szólva addig, amig a város jövődjéről képet nem alkothatunk magunknak, semmiféle illő helyet nem tudnék a szinkör részére (amelyről különben félek, hogy nyáron túlmeleg és télen túlhideg lesz). De ha már nem várhatjuk meg a város rendezés munkáját, még legmegfelelőbbnek a jelenlegi gimnázium kertjét találok számára.”

Ujvidéken, jul. 17. 1907.

Kassovitz Ármin dr.
törvh. biz. tag.

— Pedig, de igön megböcsültük egymást. A lapát már alig mozgott a kezében. Csak éppen hogy huzogatta a vizen át. Tekintete lassan oda esett a pólyás apróságra s a mint nézte, nézte, csöndes megindultság ült a képére.

— Most már van gyerököm, — mormogta.

Ezzel aztán elült a keserősége. Akárcsak kicsiny angyalok cirógatták volna végig borostás ábrázatát, olyan derűsen mosolygott.

Elnézett messzire. Valami jóleső terv mozgott az agyában és kezdett kiformalódní, ugyanarra, hogy mikor partra ért, ezt mondta:

— Ugy lösz...

És vitte szerszámaint gunyhójába. Menetközben meg visszatértében is Julis asszony felül gondolkodott. Szinte előtte állt az a rózsapiros képű fiatal asszony. Mikor magához emelte a babát, mintha vigasztalni akarta volna, odasugta neki.

— Arany annak a lelke! Én ösmerem... És egyenest a falunak tartott.

A kis esztelen föl-fölbredt, de Pók Gábor gyönyörűségeen elhajukázta. Valami nevetéges volt a nagy szál ember, azzal az öklöncsöpp gyerekkel. A falu népe bizonyára nevetve nézte volna jó ember buzgólkodását. Így sejtette maga is, mert a kertek alatt settenkedett el Vidóné házához.

Az asszony templomban járt akkortájt. Beáhitatoskodta magát az öregek padjában,

pedig a fiatalok közül se ritt volna ki valami tulságosan.

Pók Gábor megállott az ajtóban és beszólt:

— Itthon van a Julis asszony?

A kis pösze hetes leány azt válaszolta, hogy egyszeribe hazatér. Közben pedig szájta bámészkodott azon, hogy mit akarhat Gábor bácsi ezzel a siró porontyval?

— Ne vérvnyákolj mán — csititgatta Pók Gábor a sivalkodót. De ez csak tovább hasogatta a levegőt.

— Egy darabig gyámoltalanul állot a jó ember, de hirtelen észbekapott.

— Éhős vagy, ugyé?

És mintha csak a pontos választ megkapta volna kérdésére: letette a gyereket. Kiment a pitvarba. Önnét tejes köcsöggel tért vissza. A hetes leánytól tiszta keszkenőt kerített. Beletett egy darab kenyeret és a köcsögbe mártotta kendőstül; aztán éhletlen jószággal odavetette a kicsi szájához, bizogatván:

— No ne ögyél!

Az pedig akárcsak értette volna a szót, éhes mohósággal szopogatni kezdte a pempőt. Erre már Vidóné hazaérkezett.

Mikor a szobába lépett és megpillantotta gyerekekkel veszködő nagy embert, ámultan csapte össze kezzeit, ugy kiáltotta:

— Mit tősz kelmed?

Pók Gábor meg se zavarodott. Komolyan felelt vissza fordultában:

— Szoptatok.

Julis asszony jóságosan nevetett.

— Hát aztán kié ez a gyerök? — és közelebb lépett.

Az ember mély megyőződéssel szólt:

— Most mán az enyém.

— A kelmedé?

— Igön.

Apródonként azonban kivallotta az esetet és végezetül ránézett az asszonyra, mondván:

— Hát elhoztam.

Julis asszonyt egyszeribe elfogta a rihatókomság.

Pók Gábor pedig ugy akarattal toldotta meg a beszédét:

— Embőrt nevelők belüle:

Julis szemait körülgette és szinte gyűlölködve vetette oda a csecsemő ismeretlen anyjára:

— A dög asszony.

Aztán fojtódottan, ünnepélyesen fordult Gáborhoz:

— Kelmedet mögáldja erőtte a jó Isten.

Pók halgatott. Erre már nem volt szava. Csak nagy háladatossággal nézett az asszonyra, aki teljességgel elérte szándékát.

Julis asszony megfürösztötte, tisztába szedte a gyereket. Mikor a dolgát elvégezte, leült. Nagy csöndesség támadt. Így szokott az lenni, ha sok a mondani való.

A gángé ember testén átfutott valami

„Legmegfelelőbbnek tartom a *Lövöldekert* innenső részét, azután esetleg a *sétány melletti* részt.

A Lövölde könnyen hozzáférhető, kitűnő a kocsi-út, szép a park, van kocsma, nem bűdös a Limántól, csatornák, és gyáraktól, *mint a sétány*. S így üdülési, közegészségi sőt takarékosági szempontból is a legmegfelelőbb.“

Ujvidék VII./17. 1907.

Dr. Kamenitzky Sándor
járási tb. főorvos.

„Ha városunk *mai* helyét tekintjük csak, úgy a szinkör legjobb helye talán a *volt dg. ev. paplak és kertje lenne*, mert ez a *mai* város kb. központja. Ha azonban a város fejlődését és főleg annak irányát vesszük, úgy nézetem szerint legcélszerűbb volna az *Erzsébet-ér melletti Adamovich-telek*. A hidsánc eltávolítása és ugy ezen terület, valamint a limándülők beépítése után ez volna a város központja, könnyen hozzáférhető és azt hiszem elég nagy. 3 oldalról utcára szól, tehát tíz eset szempontjából is megfelelő. Ellene csak a telek ára szólana.“

Ujvidék, 1907. VII./17.

Bruck Ferencz
felső keresk. isk. igazgató

A beérkezett válaszok közlését jövő számunkban folytatjuk.

Kendergyárunk felvirágzása.

Egy világcég társnak lépett be.

Guillaume Arnold Ujvidéken.

A napokban illusztris vendég időzött városunkban. *Guillaume Arnold*, a *Felten és Guillaume* cég tulajdonosa a rajnamelléki *Kölnből*. Tekintettel arra, hogy ezen cég *Németországban a kender — ipar terén a legnagyobb vállalatok tulajdonosa*, annál inkább érdekelhetett bennünket ezen látogatás, a mely négy napra terjedt ki s melyet az itteni iparosok is különféle képen magyaráztak. Alkalmunk volt *Guillaume Arnold* látogatásának indító okát megtudni és tekintve annak közérdekű voltát, arról részletes hivatással vagyunk.

Brüll F. F. polgártársunk, kinek kendergyárát a szakörök igen nagyrabecsülik s kinek Németországba, Angliába és Amerikába való kenderkivitelünk emelése körül nagy érdemei vannak, két évvel ezelőtt azon elhatározásra jutott, hogy helyben egy kendergerebenező gyárat létesít, mely szándékát *Balassa Henrik* takarékpénztári vezérigazgatóval közölte, ki városunkban tevékenységével már több ipari vállalatot létesített.

parázs érzélem. Szédülni kezdett, mert szokásánál messzebbre gondolkodott. Egyszerre csak megszólalt:

— Julis asszony, itt hagyom a gyerekök. Vidóné bólongatott a fejével, hogy jól van. — Megfizetők érötte.

Erre az asszony fölállott. Közel lépett Pók Gáborhoz és rátartós tiltakozással monddotta:

— Nem köll fizetség.
— Aztán szomoruan hozzátette:
— Neköm sincs gyereköm.

De már nem mertek egymásra nézni. Pók Gábor agyában kergetőztek a félig sejtett gondolatok, de beszédből foglalni egy szótvalót sem tudott.

Mikor öreg este lett, odaállott Julis mellé. Becsületes arcán vonaglott a megindultság, pedig nagyban erősködött ellene.

Julis asszonynak könnyebb dolga volt. Ő csak elbibelődött a kis jószággal, pedig a szive remegve sejtett valamit . . . csak azt nem tudta volna megmondani, mit?

Az ember nagyokat lélegzett. Nem ment tovább, csak annyit mert mondani:

— Julis asszony. Kettőnké lösz a gyerek.
Azzal az ajtónak fordult, mert szégyenlette kifutni könnyeit.

Vidáné suttogva tette utána:

— Ugy lösz.

Erre a biztatásra megfordult Pók Gábor.

Balassa takarékpénztári igazgató belátván ezen terv célszerűségét, *Brüll F. F.*-nek, tervének megvalósításában készségesen segédkezet nyújtott, melynek eredménye lett, hogy a gyár már rövid idő múlva tető alá került és az üzemet *Brüll F. F.* vezetése alatt meg is kedhette. *Brüllnek* sikerült is csakhamar leküzdenie az ily nagyobb szerű vállalat létrejötténél előfordulni szokott kezdet nehézségeit és buzgó tevékenységének köszönhető, hogy a kölni *Felten és Guillaume* cég igazgatóinak és vezetőinek figyelmét üzemére felhívta, akik ezen vállalat iránt oly nagy érdeklődést mutattak, hogy ez év folyamán az igazgatók egyike, majd pedig maga a cég tulajdonosa rándult le Ujvidékre, hogy a gyár üzemet személyesen tekintse meg.

Guillaume Arnold, — aki nagy műveltségű ember, ritka kereskedői talentummal van megáldva, — a *Brüll*-féle betéti társaság gyártelepének megtekintése céljából legutóbb négy napot töltött Ujvidéken.

A látottak felett a leghizelgőbb szavakban adott kifejezést. *Guillaume*-nak a gyártelep annyira megtetszett, hogy késznek nyilatkozott *egy tekintélyes összeggel mint betétes a társaságba lépni, szakitudásával és tanácsával ezen vállalat felvirágzásában közreműködni*.

Hogy kendergyárunk fejlődésére ezen közreműködés mily óriási jelentőséggel bír megérthetjük abból, ha megtudjuk, hogy a kenderművelés és a vele rokon ipar Németországban kizárólag a *Felten és Guillaume* névhez van fűzve. Ezen cég, eltekintve attól, hogy Németországban, Magyarországon, Ausztriában nagy gépgyárak és hasonló iparvállalatok részvényese, — a legnagyobb németországi kendergyárak tulajdonosa, mely gyárak sok ezer munkásnak adnak foglalkozást. — A világcég a kenderipar terén számos újítást is létesített.

Nem csoda, ha ezen cég élén oly kereskedői szakitudású férfi áll, mint *Guillaume Arnold*, oldalán pedig mint igazgatók oly férfiak vannak, kik egy emberöltőn át ezen vállalatnál működnek és a kender és a vele rokon ipar terén Európaszerte elismert szakteknitelyek.

Méltányolva mindezeket, mérlegelni tudjuk annak kiváló jelentőségét, mely a *Felten és Guillaume* cégnek a *Brüll F. F.* betéti társaságba való belépésével történt és azt általánosságban, de kenderiparunk, de különösen városunk iparának fejlődését illetőleg nagy vívmánynak tekintjük.

Brüll F. F.-nek ezért teljes elismeréssel adózunk és egyszersmind elért sikeréhez szerencsét kívánunk.

Guillaume Arnold városunkban igen jól érezte magát és főleg annak környéke nyerte meg legkivált tetszését. Alkalma volt többször dicsérőleg nyilatkozni azon előzékenységről, melylyel ittléte alkalmával mindenfelé

Nehéz volt a beszéde, de azért kiépítette valamiképen.

Az asszony elpirult, Pók Gábor neki bátorodott:

— Siralom így az élet, Julis asszonynak is . . . neköm is . . .

Itt egyszerre sóhajtottak.

— Nem öregödtünk még el? Ugye nem?

Az ember mindig önérzetesebb hangon beszélt:

— Későn elértjük egymás beszédjét. Aztán mögbirom én még a kenyérkereső munkát. És kidüllesztette széles, erős mellét.

Az asszony szorongó szívvel zavarodottan nézett a szunnyadó gyerekekre. Karja, teste megszibbadt és nagyon is sebesen vert a szive.

Pók Gábor lassan az asszony vállára tette a kezét. Aztán elszántan kimondotta:

— Julis asszony, lögyön a feleségem!

De mintha maga is megijedt volna merész szavától, engesztelékenyen nyomban utána tette:

— A gyereköért.

Julis egyszeriben igen elgyöngült. Ugy érezte, hogy tüstént elérkezik a világ vége. Pók Gábor erre már egész ember lett. Odahuzta magához az asszonyt, láztól égve sugta neki.

— Löszöl a feleségöm?

Julis szerelmesen, sirva simult Pók Gábor mellére. Átfonta gömbölyű karjaival az embere nyakát, úgy zokogta:

— Löszök, — a gyereköért . . .

találkozott. Így különösen jól esett *Balla Aladár dr.* főispánunk szeretetreméltósága, melylyel őt fogadta és vállalatának támogatását a legnagyobb előzékenységgel kilátásba helyezte.

HIREK.

Személyi hír. Balla Aladár dr. főispán nejevel szerda reggel a gyorsvonattal két-három heti tartózkodásra Herkulesfürdőre utazott.

Előléptetés és búcsúzás. *Bojnai Boroevics Szvetozár* vezérőrnagyot, a pétervárad dandár parancsnokát az eszéki 7-ik hadosztály parancsnokává léptették elő. A pétervárad helyőrség a távozó dandárparancsnok tiszteletére vasárnap e hó 21-én este 8 órakor a pétervárad cs. és kir. 70-ik gyalogezred zenekarának közreműködésével zenés fáklásmenetet rendezett. *Boroevics* tábornok a kivonult helyőrséghez megleghangú búcsúbeszédet intézett.

Elnökválasztás a szerb hitközségben. *Pavlovičs Péter* halálával az ujvidéki gör. kel. szerb hitközség elnöki tiszte is gazdátlaná lett, melyet a hitközség képviselőtestülete vasárnap d. e. 11 órakor a szerb elemi iskolában *Csircs Milán*, gör. kel. esperes elnöklete alatt tartott ülésében töltött be. *Pavlovičs Péter* utódjává *Stojánovics Szvetozár*, kereskedőt, az eddigi alelnököt, alelnökké pedig *Vilics Markó* tanárt választották meg egyhangulag. Mind a kettő a magyarbarát szerb radikálpárt tagja.

Városi közgyűlések. Amint megbízható forrásból értesülünk, *Szalay Lajos*, kir. tanácsos. polgármester az építendő új kórház ügyében a legközelebbi napokban rendkívüli városi közgyűlést fog összehívni. Ezzel a közgyűléssel városunk törvényhatósági bizottsága júliusban már a harmadik rendkívüli közgyűlést tartja. — Ezzel kapcsolatosan megemlítjük, hogy a városi törvényhatósági bizottság *Polgár párti* tagjai közt mozgalom indult meg, hogy az augusztus 1-én tartandó *rendes* városi közgyűlést, — tekintettel a napirendre kerülő kiválóan nagyfontosságú kérdések előkészítésére, — augusztus közepéig halasszák el. A *Polgári párt* a legközelebbi napokban ily tartalmú kérvényt ad át a főispánnak.

A milliós kölcsön. A városi törvényhatósági bizottság július 11-én tartott rendkívüli közgyűlésén tudvalevőleg elhatározta, hogy a weni „k. k. priv. allg. öst. Boden-Credit“-nál 1 millió koronás kölcsönt vesz fel és a szerződés megkötésével a városi tanácsot biztatja meg. A weni bank e hó 18-án kelt és a városhoz intézett levelében tudatja, hogy a hitelügylet felett az e hó 26-án tartandó igazgatósági ülés fog dönteni, addig kéri annak a bejelentését, hogy személyileg, kik vannak megbízva a pénz felvételével, a hitelügylet elszámolásával és az összeg nyugtázásával. A városi tanács a szükséges felvilágosításokat megadta.

A Daloskör városi segélye. A belügyminiszter, a városhoz tegnap érkezett leirata szerint a törvényhatósági közgyűlés által a Daloskör zászlószentelési ünnepe részére megszavazott összegnek kiutalványozását jóváhagyta.

Személyi hír. Balassa Henrik, az Ujvidéki Takarékpénztár vezérigazgatója hetfő reggel nyolc heti tartózkodásra nagyobb külföldi útra indult.

Az új dandárparancsnok. *Boroevics Szvetozár* pétervárad dandárparancsnoknak hadosztályparancsnokká történt előléptetése folytán a pétervárad dandárparancsnoki állás megüresedett, melyre, — megbízható katonai információk szerint, — *List Emil* ezredest, az ujvidéki 6-ik os. és kir. gy. e. parancsnokát nevezik ki.

Arad átírata. Arad szab. kir. város törvényhatósági bizottsága átíratot intézett Ujvidék városához, melyben városunkat csatlakozásra hívja fel, hogy a képviselőházhoz benyújtott azon hazafias kérvényét, miszerint *március 15-e és október 6-a országos iskolai és nemzeti ünnepekké* avatassék, pártoljuk.

Nemes Sándor sirjánál. Vasárnap, e hó 21-én volt két éve annak, hogy *Nemes Sándor dr.*, az ujvidéki függetlenségi és 48-as párt megalapítója és első elnöke mindannyiunk igaz bánatára meghalt. A szomorú gyásznapot ezidén is kegyelettel ünnepelték meg. A diszes sirt a nagyszámu koszoruk teljesen elborították és igen sokan záradokoltak a sirhoz,

mely egy önzetlen, lánglelkű hazafi hült tete-
meit zárja magába. — Az ujvidéki független-
ségi párt vasárnap délután fogja a sirnál
emlékünnepejét rendezni.

Fényes esküvő. Kameniczky Sándor dr., uj-
vidéki járási és megyei tb. főorvos szeretetreméltó
leányát: Erzsikét, Lessl Jakab, az Osztrák-Magyar
bank ujvidéki főkönyvités főnökhelyettese szombaton dél-
után vezette oltárhoz. A fényes esküvőn a násznagy
tisztelet Sturm Károly, budapesti építész-mérnök és
Lulay Mihály ujszentannai nagybirtokos töltötték be.

A víz állása. A Duna vize néhány nap óta újból
áradásnak indult. E hó 16-án volt a legalacsonyabb víz-
állás és pedig 3 méter 68, — tegnap a víz már 4 méter
15 centimeter magasságot ért el. A víz lassú, de folyto-
nos áradása várható.

Közgazdasági bank Ujvidéken. Ujvidék
pénzügyintézetének száma ismét egy tekintélyes
pénzügyintézettel gyarapodik. Ujvidéken ugyanis
„Ujvidéki közgazdasági bank” címmel 500
ezer korona alaptőkével a kereskedelmi, ipari,
mezőgazdasági, földművelési, terményüzletet
felkaroló és azon kívül a bankszakma összes
ágazataival foglalkozó pénzügyintézet van alaku-
lóban. Az alapítók 2500 drb. 200 korona név-
értékű részvényt bocsájtottak ki. Ezideig 280
ezer korona már jegyezve is van. Az első
részlet, — 30%, — augusztus hó 15-éig fize-
tendő be, a többi körülbelül 1/4 év alatt. Az
új pénzügyintézet élén *Kassovitz Armin dr.*
orvos áll, ki az intézet elnöke lesz. A legtöbb
részvényt Frank Lipót, Kemény Soma dr.,
Fischer Sándor, Fischer Adolf, Heim Jakab,
Singer József, Totovics József, Endróci Mi-
hály dr., Stein Márton (Bács-Földvár), Gross
Simon (Ó-Becse) jegyezték, akikből előrelát-
hatólag az új pénzügyintézet igazgatósága is meg-
fog alakulni. A részvényjegyzés még folya-
matban van.

Vásár-hirdetmény. A rendőrfőkapitányság
közhírré teszi, hogy a legközelebbi ujvidéki
országos vásár 1907. augusztus 10., 11. és 12-én
fog a pirosi úton a református temető előtt
megtartatni, melyre sértesek kivételével egyéb
állatoknak vézmentes helyekről való felhajtása
meg van engedve.

Marhabevitel Horvátországba. Feltétlen
megbízható forrásból értesülünk, hogy a hor-
vát kormány megszűntette az 1897. évi január
12-iki rendelet hatályosságát, amely a magyar-
országi szarvasmarha behozatalát korlátozta és
immár megengedi, hogy Magyarországból az
országban is behajtsák a szarvasmarha Hor-
vátországba. Ezzel megszűnik az a kényszerü-
ség, hogy a szarvasmarhaküldemények vasuton
szállitassanak, ami nagy idővesztéssel, költ-
séggel és az állategészségügyi ellenőrzés szem-
pontjából kellemetlenségekkel volt egybekötve,
egyben a Magyarországból behozott szarvas-
marhákra elrendelt 10 napi egészségügyi zár-
lat is megszűnik. Ezen intézkedéssel a magyar
és a horvát kormányok között közel tíz évig
tartott harc ér véget. Figyelemreméltó, hogy
épen Rakodczay bán kormányának volt fen-
tartva, hogy ezen a horvát gazdasági köröket
érzékenyen károsító intézkedést megszüntesse.
Ez a rég óhajtott intézkedés Ujvidéket igen
közelről érdekli, mert ezáltal az ujvidéki és
környékbéli szarvasmarháknak Péterváradra,
— a hidon való áthajtása meg van engedve.
Ezt az üdvös intézkedést az érdekelt körök
bizonyára őszinte lelkesedéssel fogják üdvözölni.

A titell tisztaáthidalás. Ádám Géza dr.
keresk. min. titkár vezetésével a napokban
megtartották a közigazgatási bejárást a pan-
csova-titell h. é. vasut és a Tisza áthidalása
ügyében. E hivatalos eljárásban részt vettek:
Bács-Bodrog és Torontál megye, kereskedelmi,
földművelési és hadügyi miniszterium, a pan-
csovai folyam-mérnöki hivatal, a Máv. és az
óbecse-ujvidéki h. é. vasut képviselői.

Cigányok kérelme. A város végén, a
temerini országot mentén cigánysátorokból álló
telep van, melynek lakói közül: Balog János,
Bogdán Ferencz, Kis Ádám, Kalános Antal,
Ignác Imre és Kalános György azzal a kére-
lemmel fordultak a városhoz, hogy szekereik
után ne fizessenek kövezetvámot, amennyiben
ők bár a városon kívül laknak de mégis Ujvidékhez
tartoznak és napjában többször jönnek a városba.

Takarmányszállítás a honvédségnél. Az
ujvidéki honvéd állomásparanokság a f. évi
szept. 1-től 1908. évi augusztus 31-éig terjedő
időre szükséges zab, széna, alom és ágyszalma,
valamint tűzfának jutányosabb áron való
beszerzésének biztosítása céljából csütörtökön,
e hó 25-én, d. e. 9 órakor a honvédállomás-

parancsnokság irodájában (honvédlaktanya I. e.)
szóbeli versenytárgyalást tart.

Egy ujvidéki flu botránya. A fővárosi
lapok néhány nap óta hosszasan tárgyalják
azt a véres kimenetelű botrányt, amely Nagy-
váradon *Halász Lajos*, országgyűlési képviselő
és *Noványi Kornél*, újságíró, a nagyváradi
„Szabadság” volt segédszerkesztője közt Nagy-
várad egyik kávéházban játszódott le. *Noványi*
ugyanis *Halásznak* Budapesten róla állítólag
terjesztett megjegyzéseért sértésektől hemzse-
gő névjegyét küldött, melyre *Halász* nem reagált,
ami *Noványit* arra indította, hogy *Halászt* a
kávéház aajtájában meglesse és kutyakorbács-
csal megverje. *Noványi* azonban alig emelte
ütésre a korbácsot, amikor a nagyerejű *Halász*
képviselő támadóját botjával úgy vágta fejbe,
hogy annak arcát nyomban vér borította el.
A közönség közbelépett és megakadályozta
a további tettelegességet. A botránynak lovagias
uton folytatása lett. *Noványi Kornél* újságíró
botránya azért érdekel bennünket, mert *Noványi*
ujvidéki fiú, kit közönségünk *Hay Kornél* néven
bizonyára még ismer. Atyja az Angolbank
csajkaskerületi bérletének igazgatója volt és
évek hosszu során át Ujvidéken lakott. Az
őreg Hay hálálával családja a fővárosba került.
Hay Kornél újságíró lett, éveken át Aradon
dolgozott és legutóbb Nagyváradra került, ahol
most botránnyal nagy feltűnést keltett.

Heti állatvásárok. A városi törvényható-
sági bizottságnak az országos vásár ügyében
pénteken tartott rendkívüli közgyűlése egyuttal
azt is kimondotta, hogy ezenül a heti állat-
vásárok — már e hó 26-ától fogva — a pi-
rosi-ut menti területen lesznek megtartva.

Kéménytűz. Hétfő déli 1/2 órakor a
Szücs-utca 15. sz. alatti házban kéménytűz
ütött ki. *Csircs Milán* hentes a kéményben
szalonnát pörkölt, de utóbb elfelejtett a ké-
ményben a szalonnának utánanézni és így az
ő gondatlansága folytán a kémény kigyuladt.
A házbúliak azonban a tüzet eloltották. Tűz-
oltói közbelépésre nem volt szükség.

Csatorna és per. A városi közgyűlés a
kövezési programja keretében határozta
és rendelte el. *Szalay Lajos*, kir. tan. polgár-
mester a kikövezendő utcák háztulajdonosait
felszólította, hogy hiábavaló költségek meg-
takarítása céljából az utcák kikövezése előtt
már megcsináltatja az illető utcák csatornázá-
sát, melyeknek költségeit a város előlegezi de
azokat a háztulajdonosok kötelesek megfizetni.
Hemler Péter, *Girth Antal*, ujvidéki lakosok
és tsai ezt az intézkedést a közigazgatási
bizottsághoz megfellebbezték, melyet azonban
az jóváhagyott. *Hemlerék* erre a közigazgatási
bizottságnak 1905. évi június hó 14-én 119
sz. a. döntését a közigazgatási bírósághoz meg-
fellebbezték, mely *Wlassich Gyula* elnökle
alatt f. évi május hó 21-én tartott ülésén a
fellebbezést az 1896. évi XXVI. t. c. 34. §-a
alapján vizsgálat alá vette, de annak helyi nem
adott. *Hemlerék* szerint a csatornázásra szük-
ség nem volt és a városi közgyűlés azt nem
határozta el, pedig a szabályrendelet azt meg-
követeli. A közigazgatási bíróság megállapította,
hogy a városi közgyűlés 1906. évi június 28-án
tartott közgyűlésén 127/13048. sz. a. hozott
határozatával a polgármester intézkedését jóvá-
hagyta és így a város jogosítva volt a követel-
és támasztására.

A Frohsinn estélye. Az ujvidéki *Frohsinn*
német dalegyet vasárnap este a dunaparti
Ruzsicska vendéglőben szépen sikerült hang-
versennyel egybekapcsolt táncestélyt rendezett.
A műsoron a katonazene számain kívül a
Frohsinn néhány szépen előadott énekszám
szerepelt. *Cidlik Ferenc* kupléit zajosan meg-
tapsolták. *Lemler György* és *Dürbeck József*
énekkettesükkel jól megérdemelt sikert arat-
tak. A vegyeskarban *Stefán Teréz* urleány
gyönyörű hangjával tűnt ki. Az énekszámok
praecis betanítása, szép előadása *Dragoun*
Manó karnagyot dicséri. Előadás után
reggelig tartó tánc következett.

Szerkesztői üzenetek.

Sz. E. Titell. Sajnáljuk, hogy a küldeményt nem
használhatjuk fel, mert mi kizárólag ujvidéki események-
kel foglalkozunk. Tessék talán a megyei lapoknak be-
küldeni.

Politikai főmunkatárs: Kalmár Antal dr.
Felelős szerkesztő: Mayer József.
Társ-szerkesztő: Medvetzky Imre dr.

549. szám.

1907. végrhtó.

Árverési hirdetmény.

Alulírott bírósági végrehajtó az 1881. évi
LX. t. c. 102. §-a értelmében ezennel közhírré
teszi, hogy a szabadkai kir. törvényszéknek
1907. évi 4321 P. számú végzése következté-
ben dr. Lemberger Armin bajai ügyvéd által
képviseelt Szücs Ödön javára Vászics Ráda
Lála és társa ellen 1600 kor. s jár. erejéig
1907. évi április hó 11-én foganatosított kielégi-
tési végrehajtás utján le- és felülfogott és
667 kor. becsült következő ingóságok, u. m.:
1 vetőgép, 1 hosszú kocs, 1 kukorica ültető
eke, 1 tüzi-fecske, ágynemű, szobabutorok
és egy varrógép nyilvános árverésen eladtnak.

Mely árverésnek a titeli kir. járásbíró
1907. évi V. 221/2 számú végzése folytán 1600
kor. tőkekövetelés ennek 1907. évi január hó
1 napjától járó 6% kamatai, 1/2% váltódíj és
eddig összesen 111 kor. 24 fillérben bíróság
már megállapított költségek erejéig, Vászics
Lála Ráda és Gain Lázár lakásán Sajkáslakon
leendő megtartására 1907. évi július 29-ik
napjának délelőtti 9 órája határidőül kitűzetik
és ahhoz a venni szándékozók ezennel oly
megjegyzéssel hivatnak meg, hogy az érintett
ingóságok az 1881. évi LX. t. c. 107. és 108.
§-ai értelmében készpénzfizetés mellett, a leg-
többet ígérőnek, szükség esetén becsáron alul
is el fognak adatni.

Amennyiben az elárverezendő ingóságokat
mások is le és felülfoglalták és azokra ki-
elégítési jogot nyertek volna, ezen árverés az
1881. évi LX. t. c. 120. §. értelmében ezek
javára is elrendeltetik.

Kelt Titelen, 1907. évi július hó 14-én.

Rex,

kir. bir. végrehajtó.

SEGÉDET

ügyes, önnálló eladót, ki a magyar, német és
szerb nyelvet teljesen bírja, és a butor-, rőfös-
és confectio-üzletben jártas, (feltétlenül meg-
kivántatik, hogy kirakatrendező legyen) augusz-
tus 1-ére keres

Grosz és Krausz
UJVIDÉK.

34. 1-1.

Eladó berendezés

Márvány asztalok, plüsch-padok, lég-
szesz-lusterek, jégsekreány, kávéház,
cukrászda vagy fodrászüzlet részére
azonnal eladó.

Hahn Sándor,

36. 10-2.

Futaki-u. 13.

Ribnyákon

BALLA és ROHONYI szőlők közt
1 1/2 hold beültetett prima szőlő eladó!
Bővebbet a kiadóhivatalban.

Répa-Mag

Óvári, obendorfi
óriás Duppani zab. Dollár zab, Székely
és kora amerikai lófogú tengerik Karós és
törpe babok. Gyorsfejlődési Poland china

Magyar-bikák kan-
malacok, Pekingsi gácsérok. Lámpanélküli
költőgépek Pekingsi kacsa-, emdei lud-,
fehér és fekete Orpington toljásokra elő-
jegyzéseket elfogad

gróf TELEKI ÁRVÉD

drassól uradalmi intézősége. u. p. Koczka.

Politikai főmunkatárs: Kalmár Antal dr.
Felelős szerkesztő: Mayer József.
Társ-szerkesztő: Medvetzky Imre dr.